

DATED  
NEWS  
DELIVER BY  
SATURDAY  
JUNE 21

# JAU NO LAIKS

WEEKLY NEWS  
PERIODICAL  
POSTAGE PAID  
AT LARGO, FL  
AND ADDITIONAL  
MAILING OFFICE  
(USPS 301-500)  
ISSN 1089-8832

Published 48 times per year except the first week of May, the last week in June, the second week in September, the last week in December  
Published weekly by: Latvian Newspaper "Laiks", Inc., 114 4th Ave NW, Largo, FL 33770  
POSTMASTER: Send address change to: "Laiks", 114 4th Ave NW, Largo, FL 33770  
Phone: 727-953-6313; Fax: 727 286 8543; E-mail: rasma@laiks.us

Volume LXIV Nr. 3 (56)

2014. gada 21. jūnijs – 4. jūlijs



// ILLUSTRĀCIJAS AUTORS: Zane Neimane

*Priecīgus Vasaras  
Saulgriežus!*

*Pa gadskārtu Jānītis nāca savus bērnu apraudzīt;  
Vai tie ēda, vai tie dzēra, vai Jānīti daudzināja.*

Latv. t.dz.

## Cēsis durvis vērs Pasaules latviešu mākslas centra galerija

Jauno Laiks intervija ar Pasaules latviešu mākslas centra (PLMC) iniciatori Leldi Kalmiti

**28. jūnijā piepildīsies tavš mērķis izveidot Latvijā Trimdas mākslas muzeju. Cik liels ir šis gandarījums?**

Man ir tāds kluss prieks, ka pēc desmit gadiem mērķis ir tikpat kā sasniegts. Esam daudz ko iemācījušies, un ir izveidoti sakari ar tik daudziem jaukiem un interesantiem cilvēkiem gan Latvijā, gan ārzemēs.

**Vai atceries to brīdi un vietu, kad radās ideja izveidot Pasaules latviešu mākslas centru?**

Par šo ideju latvieši ir runājuši trimdas vairāk nekā pusgadsimtu. Niklāvs Strunke par to rakstīja jau 1951. gadā, mudinot uzņemties monumentālo trimdas mākslas darbu saglabāšanu. 1984. gadā Latviešu Mantojumu fonds noorganizēja Bostonā izstādi „Latviešu bēgļu māksla DP gados”. Dr. Helmi Rozenkovska ierosināja trimdas sabiedrībai bez kavēšanās gādāt par mākslas nozīmīgāko darbu dokumentāciju, pirms tie pazūd. Par to ir rakstījusi Maija Šlesere un daudzi citi. Tā ir loģiska ideja, ņemot vērā latviešu 20. gadsimta vēsturi.

Es par šo problēmu biju ilgi domājusi, jo mans tēvs bija trimdas mākslinieks, un es labi izpratu trimdas mākslas trauslo situāciju ārpus Latvijas.

Kad dibinājām „Pasaules latviešu mākslas savienību” kā Iliņoņas štata bezpeļņas organizāciju, pēc likuma vajadzēja vismaz trīs dibinātājus. Uzaicināju Juri Ubānu un Viju Bērziņu, kurus

pazinu no darbošanās ALMA (Amerikas latviešu mākslas apvienībā). Tad ar laiku nāca klāt vairāki citi cilvēki. Šodien mums ir desmit padomes locekļi. Daži amatā darbojas tikai trīs gadus, bet grupa, kas īstenoja PLMC izveidi Cēsis, ir bijusi padomē visilgāk. Es vēlos pateikties Jurim Ubānam par viņa ilggadīgo darbu un atbalstu.

**Pasaules latviešu mākslas centra izveide Cēsis ir pēdējo gadu laikā vērienīgākais trimdas latviešu projekts Latvijā.**

Kamēr pasaules mākslas centrs bija tikai idejas līmenī, viss gāja uz priekšu ļoti lēnām. Ripas ģimenes lielais ziedojums bija atslēga, kas atvēra centra durvis, jo cilvēki varēja redzēt, ka darbs rit uz priekšu, un tad jau arī citiem radās ticība, ka mūsu projektu varētu atbalstīt.

**Sākotnējā ideja bija veidot PLMC sadarbībā ar Valmieras pašvaldību, taču mājvietu esat atraduši Cēsis?**

Jā, mēs cerējām projektu īstenot Valmierā, taču vairāku iemeslu dēļ tas nenotika. Tomēr kopā ar Valmieras muzeju izveidojam lielu ceļojošo izstādi, kas bija mūsu darbībai ļoti svarīgi. Rezultātā latviešu mākslinieki no trīs kontinentiem ziedoja mūsu kolekcijai vairāk nekā 100 mākslas darbus, kas kļuva par PLMC kolekcijas kodolu.

Laimīgā kārtā, pirms trīs gadiem iepazināmies ar Cēsu pašvaldības pārstāvjiem, kā arī mu-

zeju ļaudīm, kas no paša sākuma mūs laipni uzņēma un aicināja izveidot centru tieši Cēsis. Šī pilsēta ir ideāla vieta šādam projektam – tā ir plaši pazīstama kā kultūras pilsēta. Cēsis notiek gadskārtēji vasaras mākslas festivāli, tikko kā atvērta jauna koncertzāle. Cēsu novada pašvaldības priekšsēdētājs Jānis Rozenbergs ir mums ļoti palīdzējis un atbalstījis. Mums ir izveidojusies sadarbība ar Cēsu izstāžu nama vadītāju Natu Livonsku, kas palīdz pārzināt mākslas darbu kolekciju.

**Lai uzturētu telpas, kuras piešķirusi Cēsu novada dome, un nepieciešamo personālu, vajadzīgi papildu līdzekļi. Kādu atbalstu tu sagaidītu no lielākajām Trimdas organizācijām un Latvijas valsts institūcijām?**

Saprotam Latvijas muzeju grūto finansiālo situāciju. Tāpēc esam vienmēr centušies atrast finansējumu ārpus Latvijas, uzrunājot trimdas latviešus un organizācijas. Ar laiku, cerams, arī PLMC būs Latvijas kultūras dzīves un mākslas vēstures integrēta sastāvdaļa. Jāsaprot, ka centra izveide ir diasporas latviešu mākslinieku dāvana Latvijai. Manā redzējumā PLMC projekts ir unikāls arī ar to, ka to iespējams veidot partnerattiecībās starp Latvijas valsti un diasporu. Mēs ļoti ceram, ka nākotnē varēsim teikt, ka Pasaules latviešu mākslas centrs pastāv, sadarbojoties trimdas sabiedriskajai or-

PASAULES LATVIEŠU  
MĀKSLAS CENTRA  
GALERIJAS  
ATKLĀŠANA  
2014. gada 28. jūnijā plkst. 17:00  
Lielā Skolas iela 6, Cēsis

ganizācijai ar Cēsu novada pašvaldību un Latvijas Kultūras ministriju.

Līdz šim mēs esam saņēmuši atbalstu no ALA un PBLA Kultūras fondiem izstāžu veidošanai, katalogu izdošanai un kolekcijas darbu sūtīšanas izdevumiem, bet šis summas nav būvprojekta līmenī. Tāda ir situācija ASV, jo bezpeļņas mākslas organizācijas var pieprasīt no fondiem atbalstu visādām programām, bet parasti ne lielām būvprojektiem. Domāju, ka lielās trimdas organizācijas varētu padomāt, kā tās varētu

palīdzēt lielākiem projektiem, kas atstāj ilgstošu un nozīmīgu iespaidu diasporas kultūras devuma saglabāšanā.

Latvijas valdībai savukārt ir vērts padomāt par pozitīvo ekonomisko stimulu, ko dod kultūras tūrisms. Pat mūsu samēra nelielais projekts ir ekonomisks pienesums Cēsu uzņēmējiem un nākotnē arī personālam, kas strādās Centrā, nerunājot nemaz par to, ka trimdas latvieši un citi tūristi labprāt mūsu centru apmeklēs un uzkavēsies Cēsis.

(Turpinājums 8. lpp.)

## VIEDOKLIS



RIHARDS KOLS,  
Biedrības „Jaunatnes kompetences centrs” valdes loceklis

Saskaņā ar spēkā esošo Jaunatnes likumu, Latvijā jaunieši ir persona vecumā no 13 līdz 25 gadiem. Lielākajā daļā pasaules, ieskaitot citas Eiropas valstis, jaunieši visbiežāk tiek definēti kā persona vecumā no 15 līdz 30 gadiem.

Ņemot vērā lielākajā daļā Eiropas Savienības valstīs noteikto jauniešu vecuma robežu un pieejamos statistikas datus par situāciju Latvijā, ir skaidrs, ka pašlaik tiek diskriminēta ne tikai nozīmīga jauniešu grupa, bet arī liela šobrīd sociāli, ekonomiski un politiski aktīvās sabiedrības daļa. Jāsaprot, ka ar jaunatni saistītie jautājumi un problēmas neskar tikai noteiktās personas, bet gan visas Latvijas un Eiropas Savienības sociālo vidi, ekonomikas konkurētspēju un potenciālu.

Ne tikai Latvijā, bet Eiropā kopumā ekonomiskā krīze jauniešus ir skārusi īpaši smagi. Saskaņā ar Eurostat datiem 2013. gadā jauniešu bezdarba līmenis Eiropas Savienībā sasniedzis 23%, kas ir vairāk nekā divas reizes augstāks par pieaugušo bezdarba līmeni. Arī Latvijā bezdarbs jaunatnes vidū joprojām ir ievērojami augstāks nekā citās vecuma grupās – 2013. gada nogalē jau-

nieši vecumā līdz 25 gadu vecumam veidoja 22% no visiem darba meklētājiem.

Latvija tuvāko gadu laikā saņems 80 miljonus eiro, lai cīnītos ar tādu sāpīgu problēmu kā jaunatnes nodarbinātība. Jāatceras, ka Latvijā šī programma būs vērsta galvenokārt uz *likumīgiem jauniešiem* vecumā līdz 25 gadiem – personām, kas neietilpst šajā vecuma kategorijā, principā nav paredzētas nozīmīgākas atbalsta programmas.

Labklājības ministrijas izpētes dokumenti un visas plānotās aktivitātes „Jaunatnes garantiju” programmas ietvaros ir vērsta uz jauniešiem, kas ir vecuma posmā no 13 līdz 25 gadiem. Jā, ministrijas izstrādātajos dokumentos ir pieminēti, ka „Jauniešu garantijas programmas” pasākumos varēs iesaistīties arī jaunieši vecumā no 25 līdz 29 gadiem, taču ir skaidrs, ka šiem jauniešiem ir sekundāra nozīme šai programmai.

Šobrīd spēkā esošā Jaunatnes likumā noteiktā vecuma robeža, kura definē jauniešu, ir attālināta no realitātes un neatbilstoša faktiskajai situācijai. Ir liels skaits jauniešu, kuri, jebkādu iemeslu dēļ, uzsākot studijas vēlāk vai stu-

dējot programmās, kurās nepieciešama ilgstošāka izglītošanās (piemēram, medicīna), tās beidz pēc 25 gadu vecuma sasniegšanas. Ar problēmām, kas saistītas ar iekļaušanos darba tirgū, visbiežāk saskaras tieši šie jaunieši – vecuma grupā no 25 līdz 30 gadiem.

### Jāapsver valsts atbalstītas jaunatnes institūcijas izveide

Latvijā nav vienotas vīzijas un stratēģijas par to, kā risināt ar jaunatni saistītās problēmas. Labklājības ministrijas informatīvajā ziņojumā par „Jauniešu garantijas īstenošanu 2014. – 2018. gadam” jauniešu nodarbinātības veicināšanai paredzēti tādi atbalsta mehānismi kā īstermiņa apmācību programmu īstenošana, papildus profesionālo izglītības programmu ieviešana un darba vietu subsidēšana. Dokumentā arī kā darba tirgū iesaistīties nespējas skaidrojošs faktors norādīts pašreizējais Latvijas jauniešu zemais izglītības līmenis – šo problēmu paredzēts risināt ar profesionālo izglītības programmu piedāvāšanu.

Lasot dokumentu, neviļus rodas jautājums, vai Labklājības ministrijas ierēdņi, izstrādājot programmu, ir veikuši kaut vienu

pētījumu, kas ļautu izprast tieši šo jauniešu problēmas, vēlmes un iespējas? Pirmkārt, problēmas ir jārisina kompleksi, nevis jācinās ar to sekām. Zemais jauniešu izglītības līmenis ir sekas – iemesls izglītības problēmai ir jāmeklē ģimenēs un izglītības sistēmā kopumā. Ja izglītības sistēma pieļauj, ka „problemātiskie” bērni kādā brīdī skolās tiek „pārmesti pāri bortam”, tad nav jābrīnās, ka bez izglītības pieredzes tie nevarēs iesaistīties arī darba tirgū.

Otrkārt, ja par jauniešu problēmu risināšanu šobrīd atbildīgas ir vairākas ministrijas un to struktūras, kā arī savu daļu darba veic arī pašvaldības un nevalstiskās organizācijas, bet valstī faktiski nav vienotas politiskās izpratnes par šiem jautājumiem, ja nav veikta nopietna un vērā ņemama izpēte par jauniešu problēmu patiesajiem cēloņiem jauniešu redzējumā, ja likumdošanā nav definētas nevienas par jaunatnes jautājumiem un to „sāpi” atbildīgās institūcijas, tad mēs nevaram cerēt, ka jaunatnes problēmas Latvijā jebkad tiks atrisinātas. Cīnoties ar sekām, mēs tikai „apārstēsim” joprojām pastāvošo problēmu simptomus.

Laikā, kad konkrētai un valstij ļoti nozīmīgai iedzīvotāju grupai ir nepieciešams atbalsts samilzušo problēmu – sākot ar bezdarbu un beidzot ar pēdējā laikā izplatīto bīstamu apreibinošo vielu neapdomīgu un neinformētu lietošanu – risināšanā; saprotot, ka valsts nākotne nav iedomājama bez izglītotiem un veselīgiem sabiedrības pārstāvjiem, ir jāstrādā pie reālas un ilgtspējīgas jaunatnes politikas veidošanas. Programmu un to īstenošanu jāuztīc konkrētai institūcijai, nevis atbildība jāsadala starp neskaitāmām institūcijām un organizācijām, rezultātā nodrošinot nevis rezultātu, bet to, ka atbildīgi ir visi, bet atbildību neuzņemas neviens.

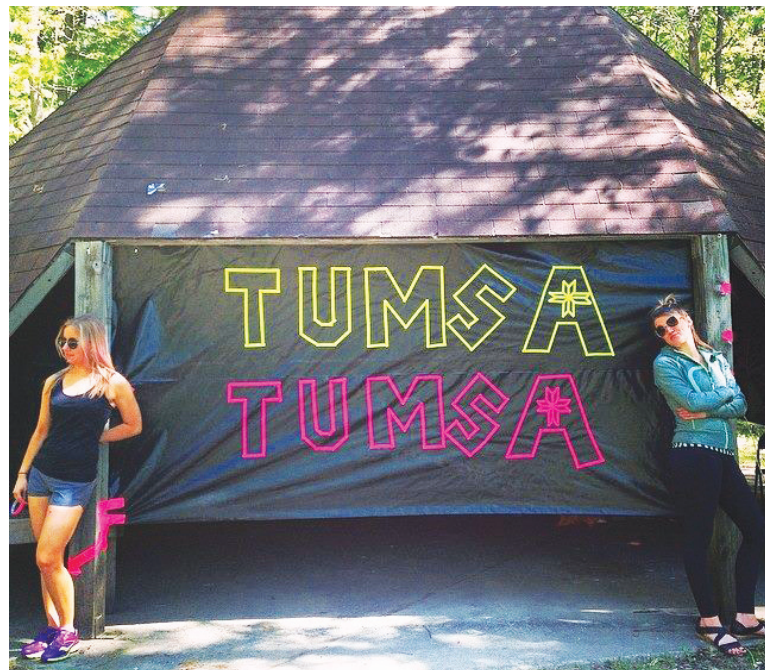
Jaunatnes lietu institūcijas izveide sniegtu iespēju valsts līmenī centralizēti, efektīvi, realitātei piesaistīti un adekvāti plānot un realizēt jaunatnes atbalsta programmas, risinot aktuālākos un ilgtermiņa problēmjautājumus – diemžēl šobrīd skaidri redzams, ka līdz šim īstenotā politika nav spējusi milzīgai sabiedrības daļai nodrošināt tai nepieciešamo atbalstu, lai tā varētu kļūt par pilnvērtīgu pārējās sabiedrības daļu.

## ALJA kongress Sietlā. Brauciet arī jūs!

Sietlas latviešu namā vairākas reizes nedēļā varat sastapt Sietlas Latviešu jauniešu apvienības (SLJA) locekļus, kuri cītīgi strādā, lai sekmīgi sagatavotu 62. Amerikas Latviešu jaunatnes apvienības (ALJA) kongresu, kas notiks no šī gada 26. līdz 30. novembrim. SLJA ir iesaistījusi vietējo jaunatni un Vašingtonas latviešu biedrību vairākos sarīkojumos, lai informētu un ieinteresētu latviešu sabiedrību par ALJAs kongresa rīkošanu.

SLJA atbalstīja slaveno mākslinieku Sandi Kondrātu viņa grāmatas „Anatomy for Sculptors” atklāšanas dienā, rīkojot garšīgas pankūku brokastis. Šomēnes svinējam skaisto Sietlas vasaras sākumu ar „Baltiešu pikniku”, kur ieradās latviešu, lietuviešu un igauņu pārstāvji. Ir jau notikuši vairāki zolišu vakari, kuros mācījāmies šo kāršu spēli. Sietlas vietējā sabiedrība ir mīļi atbalstījusi SLJA darbību un ļoti vēlas satikt vēl vairāk Amerikas latviešu jauniešu ALJAs kongresā!

SLJA plāno aizraujošu kongresa programmu. Mācīsimies, kā uzsākt biznesu Latvijā (vai citur), klausīsimies lekciju par uzņēmēju darbību, par to runās mākslinieks un uzņēmējs Sandis Kondrāts. Sandis ir saņēmis vairāk nekā 25 balvas mākslā, būvējis smilšu skulptūras visās pasaules malās un uzsācis savu *start-up* uzņēmumu! Viņa pieredze noderēs ALJA biedriem.



Atsevišķā lekcijā iepazīsimies ar Sietlas plašo alus darināšanas kultūru. Līdz ar šīm interaktīvajām lekcijām dalībniekiem būs piedāvāti priekšlasījumi par Amerikas Rietumkrasta kultūru un aktuālo attīstību Latvijā un Eiropā. Pārrunāsim situāciju Ukrainā un jautājumus, kas skar Latvijas kultūras mantojumu.

Kongress notiks pilsētas centrā „Westin” viesnīcā, no kurienes var viegli aizstaigāt uz Sietlas „Pike Place” tirgu vai ar viensliežu dzelzceļa vilcienu aizbraukt uz „Space Needle”, kā arī baudīt Sietlas kafijas kultūru un ie-

pirkties. No viesnīcas torņiem varēsiet saredzēt Sietlas skaisto apkārtni - pilsētu, kalnus un Puģeta jūras šaurumu. Reģistrācija un istabas jau ir pieejamas kongresa mājas lapā, [www.seattlekongress2014.org](http://www.seattlekongress2014.org). Tur arī varat aizpildīt aptauju: Ko Jūs vēlaties darīt un redzēt kongresa laikā? Vēlamies uzzināt jūsu viedokli!

Seko jiet SLJA Facebook lapai, un piebiedro jieties sarīkojumam „ALJAs kongress Sietlā” – ļoti gaidām ciemos!

Indra Ekmane  
Aiva Ieviņa, SLJA

## GATAVOSIMIES 3x3 NOMETNĒM



### LATVIJĀ

Rucavā no 13. līdz 20. jūlijam saietu vadīs Inese Krūmiņa ar ģimeni, [Inese.Krumina@3x3.LV](mailto:Inese.Krumina@3x3.LV)

Smiltēnē no 20. līdz 27. jūlijam saietu vadīs Inese un Ainārs Grīnvaldi, [Smiltene@3x3.LV](mailto:Smiltene@3x3.LV)

### ANGLIJĀ

no 27. jūlija līdz 3. augustam nometni vadīs Ināra Harrison, Monika Hall, Maija Lenik Ingrīda Dzeriņa, Jo Grīnberga, Dace Fisher un Rita Harrison, [ritharrison@hotmail.com](mailto:ritharrison@hotmail.com)

### ĪRIJĀ

no 10. līdz 17. augustam saietu vadīs Ingūna un Imants Mieži, [inguna.mieze@gmail.com](mailto:inguna.mieze@gmail.com) vai [info@3x3.ie](mailto:info@3x3.ie)

### ASV

Garezerā no 10. līdz 17. augustam nometni vadīs Maija Zaeska, Daiga Rūtiņa un Larisa Kaļiņa, [zaeska@frontier-net.net](mailto:zaeska@frontier-net.net)

Katskiļos no 17. līdz 24. augustam nometni vadīs Helēna Viksniņa, [heleene@gmail.com](mailto:heleene@gmail.com)

## ALJAS LAPA

DAINA BOLŠTEINA

Maija beigās Rīgas „Folkklubā Ala” notika garezeriešu saiets. Kupls skaits Garezera vasaras vidusskolas (GVV) absolventu un bijušo Garezera darbinieku saņāca, lai satiktu vecus draugus un baudītu mūziku. Starp dalībniekiem bija garezerieši, kuri dzīvo Latvijā, bet arī vairāki, kuri Rīgā bija ieradušies atvaļinājumā.

Par mūziku gādāja ansamblis „RePats”, kurā dzied un spēlē GVV absolventi Kārlis Briedis un Imanta Nigale. Īpaši izmeklētā programmā skanēja pazīstamas dziesmas – tādas, kuras dziedātas ap Garezera uguns kuriem un tādas, pie kurām dejots Garezera ballītēs.

Dalībnieku starpā bija dažādi

gada gājumi - gan jaunieši, kas GVV absolvējušas pirms dažiem gadiem, gan garezerieši, kuri to pazīst jau no sešdesmitajiem gadiem. Vismaz trīs absolventes bija skapjos atradušas un uzvilkušas savus GVV klases absolventu kreklus - ieskaitot vienu no 1989. gada!

Nakts noritēja ļoti jautrā gaisotnē, pateicoties mūzikai un Folkkluba latviskajai gaisotnei. Garezera un GVV dibinātāji var būt gandarīti, ka tik daudz garezeriešu savas dzīves saistījuši ar Latviju. Iemesls salidojumam nebija vienīgi, lai satiktu draugus, bet arī lai atgādinātu Eiropā dzīvojošiem latviešiem, ka Garezers



Jānis Grants un Liene Dindone //Foto: V. Dauksta



No kreisās: Arnis Kākulis, Diāna Briede, Dīna Šillere Tiltiņa, otrajā rindā Aija Abena, Vanda Dauksta

drīz atzīmēs divas nozīmīgas jubilejas. Šovasar GVV svinēs savu 50. mācības vasaru ar dažādiem sarīkojumiem no 25. jūlijā līdz 27. jūlijam. Toties nākamgad notiks visa Garezera 50

gad jubilejas svinības. Itin visi Garezera draugi lūgti tajās piedalīties 2015. gadā no 2. līdz 5. jūlijam, kad būs raiba pasākumu virkne visām paaudzēm: sporta spēles, filmas pirmizrāde, māks-

las izstāde, koncerts, pikniks, ballītes, dievkalpojums, pat ugunošana.

Uz redzēšanos Garezerā! Ja ne šovasar, tad uz Garezera 50. jubilejas svinībām 2015. gada jūlijā!

PAULS DAMBIS

## Par „labo” un „slikto” jauno mūziku un arī par Einšteinu

Mans tēvs bieži atkārtoja senseņu teicienu, ka „ne visiem labais ir labs pietiekami”. Ļeņina – Staļina uzspiestais komunisms „labums” bija viens no gadu tūkstoša lielākiem ļaunumiem. Šodien tas viss ir aiz muguras, taču pie mums saglabājušās daudzas simulēšanas īpatnības. Ētisko un morālo audzināšanu aizstājuši simulakri – mākslīgi procesi, kas atdarina, tēlo, padara realitāti sekundāru. Rezultātā visas sociālās novirzes mūsu sabiedrībā ir tuvu vispārīnātai diagnozei, ko tik bieži šodien atražo mūsdienu māksla, literatūra, mūzika.

Ja mūzikas māksla zaudē savu jēgu, tad atliek vienīgi jēgas kustība jeb atrašanās kustībā. Drīzāk tā ir grūstīšanās, stumšanās ar sev līdzīgiem. Īpaši grūti šādā simulakru pasaulē jūtas jaunie, jo protesta, revolucionārās cīņas spars bieži izplēn dvēseļu tukšumā. Nacionāli patriotisko tradīciju pārrāvums, kas aizsākās pēckara gados tagad piedāvā krāšņu bezdibeni.

Kāda studente, motivējot sava kursa darba tematu, rakstīja: „Pret mūsdienu mūziku, t.i., popmūziku, man ir izveidojies ne labs priekšstats. Es tajā nesaklausu mūziku, bet gan kaut ko, kas varētu būt līdzīgs mūzikai, tā ir kļuvusi vienveidīga, un cilvēki to klausās, jo tā ir viegli uztverama un nav jādodomā, kādi akordi tiek izmantoti vai cik precīzi tiek nodziedātas augstās notis, jo ir zi-

nāms, ka daudzi popmūzikas mākslinieki uz dzīvās skatuves to neprot tik labi, kā to ir pārveidojis dators...” Citāts liecina par tīmekļa lietotāja morfoloģiskajām un jēdzieniskajām „īpatnībām”.

Pēc autore domām, ir labā „jaunā mūzika” ar datoriem un visu pārējo bagāžu un sliktā, kur lieliski viss ir sajucis – popmūzikas lētums un vienveidība un mūzika, ko klausoties jādodomā par akordiem un „augstām notīm”. To nav iespējams komentēt, bet parādība ir simptomātiska un ne tikai vienas augstskolas studentu vidē.

Jauniešu interese par jauno mūziku Latvijā vairāk tiecas dažādu didžeju (DJ) klubu, baru un nakts kafejnīcu piedāvājumu: breikbitā, video spēļu mūzikā (bleep techno?), (skwee?) disko veidos, downtempo (New Age? music – kura nebūt nav tā, ko domājam), dub-fusion un dažādos roka apakšžanra paveidos, par trance music un garage – crime nerunājot. Neesmu lietpratējs visos šajos jauno mūzikas piedāvājumos, taču tas teicami ilustrē mežonīgo, nežēlīgo konkurenci, kas valda komercmūzikā.

Dzīves kvalitāšu sekundaritāte, konkurentu ķeršana un vēlme kaut kādi tomēr pašaplicināties radījušas daudzas mazas pieturvietas, kurās didžejs ar savu visjaunāko skrečeru, mikšāžas pulti un ritma mašinām (sekotu virkne mīklainu burtu kombināciju)

uz mirkli apstājies, nofiksējies to savā apziņā kā jaunu elektronās mūzikas sasnieguma pakāpi. Bet, skaties, kāds cits jau aizsteidzies tev garām, aizvelkot sev līdzīgu daļu tavu pielūdzēju. Atliek skriet tālāk.

Pirmajā brīdī liekas – nekas jauns. Dzīves dialektika. Tikai ne katram izdodas notvert šī laika garu (*anima temporum*). Apstāšanās un pārdomāšana uzlādē ar jaunu domu spēku un garīgiem vitamīniem. Visos laikos trako laika skrējienam piebremzējuši domājoši cilvēki. Viņiem ir saglabājusies kultūrtradīciju pārmantotības izjūta. Iepriekšējo paaudžu atstātais garīgais mantojums saglabā ne vien mūsu realitātes izjūtu veselu, bet piedāvā daudzās izvēles iespējas. Tās ļauj izjust laika plūsmu un vadīt to savā apziņā.

Nesen noklausījos 2011. gadā Anglijā izdotā slavenā angļu aktiera („Doktors Hauss”) Hju Lorija kompaktdisku ar viņa paša sacerētājiem un atskaņotājiem blūziem. Tas bija kaut kas pārsteidzošs! Aktieris, pianists, komponists, dziedātājs - un tik profesionāli meistarīga mūzika! Te nebija mūsdienās populāro didžeju remiksu, datortehnoloģijas brīnumu. Tas bija parasts mūzikas studijas ieskaņojums, bet šī mūzika ļāva saklausīt senu britu – skotu etnosu, pag. gs. 20.- 30. gadu Čikāgas blūza rūgtieni skumjo harmoniju pasauli, spirīcuēlu

klusās atbalsis. Tās visas ir tradīcijas, kuras savā laikā bija jaunas. Šīs tradīcijas arī veidoja Liverpoola zēnu – Beatles un Londonas Rolling Stones fenomenu, kaut gandrīz nevienam no viņiem nesot bijis muzikālās izglītības. Tradīciju nepārtrauktība ir augstas kultūras un citu parādību tālākajam ceļam.

Mūzikai vienmēr vērtību ir piešķirusi un piešķir autora naratīvā struktūra, autora vēstījums. Var jau plāpāt, ka mākslas darbi neko neizsaka. Tie neizsaka, ja nav ko izteikt. Manā uztverē vēstījums ir autora sūtījums no Aizspoguļijas, no Mūžības, no Dieva, pat ja darba autors to noraida.

Studente tālāk savā darbā rakstīja: „Smagā mūzika ir dievu mūzika. Tikai cilvēki ar vāju prātu to nesaprot!” Tā teicis Alberts Einšteins. Nezinu, vai Einšteinam bija nojauta, ka pēc 100 gadiem kāds atklās ko tādu? Lai paliek neizšķirts jautājums par „smago” mūziku. Ar to autore domājusi roka paveidus heavy metal nozarē. Arī es neesmu me-

talurģis un neņemos spriest par šādas mūzikas vietu vēsturē. Mani satrauc cits – acīm redzamā aizraušāns ar sātānisma rituāliem. Bet tas jau ir bīstami. Nevis „tumšajam, smagajam metalam”, ko visā skaļumā dārdina trīs ģitāras un sitaminstrumenti, bet pašai jaunietei šādu rituālu rezultāti nav prognozējami.

Nav jau mums tradīciju arī šajā roka jomā. Latvijā nekad nav bijis tādas kvalitātes un muzikālā talanta pilns ansamblis kā Velvet Underground, Tangerine Dream vai Braiens Īno, kuri ar savu inteliģenci būtu iedibinājuši šādas tradīcijas jaunajā mūzikā.

Ceru, ka šis gadījums nebūs bezcerīgs. Pēc norvēģu Darkthrove droši vien nāks kas cits, piemēram, Nitzhonot vai Uplifting Trance. Varbūt tā atkal būs jauna „dievu mūzika”?

Dzīvei ir sava gaita. Kā teicis viedais Raimonds Pauls: „Viss nāk un aiziet tūlumā, un sākas viss no gala.” Arī Alberts Einšteins ar savu novecojušo relativitāti.

## Jauno Laiks

dmjartans@inbox.lv

Adrese: Ausekļa ielā 14-2, Rīga, LV-1010

Fakss: (+ 371) 67326784

## AKTUĀLĀ INTERVIJA

## Pārstāvēt savu valsti – tā ir privilēģija

Uz Latvijas Radio jautājumiem atbild Latvijas diplomāti Pēteris Elferts un Rolands Lappuķe

Kā ziņu, ka 1991. gada 4. maijā Latvija atguvusi neatkarību, sagaidīja, latvieši, kas nedzīvoja Latvijā, bet kuriem Latvija sirdi bija dziļi ieaudzināta? Iztaujājam divus ārzemēs dzimušus un augušus Latvijas pilsoņus, kas vēlāk kļuva par diplomātiem un daudzus gadus strādājuši valsts labā.

**Kur katrs no jums bijāt, sagaidot 4. maija vēsti, ka Latvija ir atjaunojusi neatkarību?**

**Pēteris Elferts.** Man tajā dienā bija tas gods būt Sanfrancisko, Amerikas latviešu apvienības kongresā. Sēde bija jau sākusies, tauta sapulcējusies, un tad kādam pienāca ziņa. Cik atceros, nodziedājām „Dievs, svētī Latviju!” un zināmā mērā bija apmulsuma brīdis, jo domājām, ko tagad – vai svinēt uzreiz, vai kā citādi. Latvieši ir tādi lietišķi cilvēki, darbs vēl ir jāpadara, tāpēc turpinājām, bet daži kolēģi, tajā skaitā Oļģerts Pavlovskis (PBLA vadītājs) devās iemalkot glāzi šampanieša, un es domāju, ja viņš var atstāt telpu, tad jau es arī varu. Bet istā svinēšana notika vakarā.

**Rolands Lappuķe.** Es biju skolotājs Ministeres latviešu ģimnāzijā. Man šķiet, ka mēs tajā laikā klausījāmies Latvijas Radio, šāda iespēja bija speciāli radīta, lai sekotu līdzī balsu skaitīšanai. Protams, bija lielas emocijas, un mēs izgājām latviešu centra pagalmā. Karogs jau plīvoja, nodziedājām „Dievs, svētī Latviju!”. Bijām kāds pusducis, Atceros, ka starp mums bija Ādolfs Šilde. Man šķiet, ka tas bija piektdienā, un viņš aizgāja mūžībā nākamajā pirmdienā, dažas dienas vēlāk. Bet, kas tad ir svarīgāks – 4. maijs vai 18. novembris? Manuprāt, bez 18. novembra nebūtu 4. maija, tas ir tāds turpinājums.

**Latvijas to laiku pase jums bija kabatā, kad ieradāties un sākat strādāt Latvijā labā. Tā bija drosmīga izšķiršanās, te vēl bija Krievijas armija, bija daudz nesakārtotu lietu.**

**P.E.** Neatkarības atjaunošana *de facto* bija 21. augustā 1991. gadā, man līdz tam laikam bija aizliegums braukt uz Latviju. Es palīdzēju noorganizēt starptautisku konferenci 1989. gada 21. – 22. augustā par nāciju pašnoteikšanās tiesībām un cilvēktiesībām. Neilgi pēc tam, kad protestētāju pret Zvārdes aviācijas poligonu, mani tur arestēja, un pēc tam bija aizliegums iebraukt.

**Kas bija tā motivācija, kā dēļ jūs tik sirsnīgi ticējāt, ka ir vērts riskēt arī ar savu brīvību?**

**P.E.** Tie bija tie laiki, kad mēs dzīvojām kā ideālisti un cerējām atjaunot 1918. gada 18. novembra Latviju. Mūsu vecāki to ideju loloja, bet konkrēti mums neatkarība atnāca drusku par vēlu vai daudz par vēlu, lai viņi varētu atgriezties. Mēs arī centāmies un aizrādījām citiem, ja kāds teica: „Ja Latvija būs brīva,” mēs teicām:

„Nē, nē, jāsaka: tad, kad Latvija būs brīva.” Es uzināju, ka Saldū būs demonstrācija par Zvārdes poligona likvidēšanu, un tā kā manu vecāku īpašums bija Zvārdes pagastā – kā es varēju nepiedalīties?

**R. L.** Es gribētu palabot, ko Pēteris teica par to pašnoteikšanās konferenci. Tā bija viņa ideja, viņa iniciatīva, un tas vispār – Pēteris ir diezgan drosmīgs un orientēts uz konkrētām politiskajām darbībām. Viņš bija lasījis par mierīgo pretošanos. Es atceros, mēs toreiz braucām uz Prā-

Pārstāvēt savu valsti – tā ir privilēģija.

**R. L.** Pirmā grāmata, ko es lasīju latviešu valodā, bija Jāņa Seska grāmata „Latvijas valsts izcelšanās”. Lasīju kā romānu, un vienīgais jaunības sapnis man bija kļūt par Latvijas diplomātu. 1993. gadā es patiešām kļuva par diplomātu. Pēteris teica, mums ir bijusi milzīga laime. Es gan esmu mazliet vecāks par viņu, man bija 35 gadi, kad es varēju realizēt savu vienīgo jaunības sapni. Tas, ko es isti gribēju, bija nodarboties ar sabiedrisko dar-



Saeimas priekšsēdētājas ārlietu padomnieks Pēteris Elferts

gu, tikāmies ar *Harta 77* cilvēkiem. Viņš tomēr ir avantūristiskāk noskaņots, es vairāk esmu ideālists, piesardzīgāks. Iepazināties 1983. gadā, kad rīkojām Vispasaules latviešu jauniešu kongresu Austrālijā. Tur bija tāds Pēteris Elferts, kas piecos no rīta gribēja nofotografēt saullēktu, viņš bija uzkāpis uz siltumnīcas un izkritis tai cauri – tā es viņu iepazīnu.

**Kāpēc vajadzēja riskēt, jūs varēja ielikt cietumā, faktiski tajos laikos jūs nodarbojāties ar pret darbību padomju varai.**

**P.E.** Biju jau beidzis augstskolu, man nebija parādu, nebija nodibinājis ģimeni, nebija latviešu draudzēns, un es varēju tādā veidā „dedzināt tiltus”. Mums tika ieaudzināta pienākuma apziņa palīdzēt savai tautai, savai valstij, un kas var būt augstāks par to? Ir pasīvās pretestības kustības, piemēram, grāmatu vešana uz Latviju. Vēdu grāmatu, ko biju iegādājies Berlīnē, tajā bija ļoti daudzi uzskatāmi piemēri par pasīvo pretestību ar fotogrāfijām un īsi apraksti daudzās valodās, līdz ar to arī Latvijas cilvēki tos varēja izlasīt. Man bija pienākums palīdzēt Latvijai un bija iespēja to darīt, tas vēsturē nenotiek tik bieži, ka tu vari palīdzēt būvēt savu valsti. Varbūt mazliet bija vainas apziņa, ka esmu uzaudzis ārzemēs. Domāju, ko es varu dot savai valstij.

bu un vienīgā tauta, kas man rūpēja, bija latviešu tauta. Es neredzēju jēgu Francijā darīt kaut ko francūžiem, viņi jau ir pašpietiekami. Luterāņu mācītāja dēls katoļu valsti var nostāties tikai mazākuma pusē. Es esmu ļoti pateicīgs liktenim vai Dievam, ka ir bijusi iespēja realizēt to, ko es biju izjutis 18 gadu vecumā. Es esmu Latvijā, jo man te sāk, nekur citur tā nav, tā ir stipra identitāte.

**Rolands Lappuķe:** *Es biju tulkojis rakstu par jaunajiem alžīriešiem, kas bija dzimuši Francijā un atgriezušies Alžīrijā, kur viņi nebija dzīvojuši, un tur pēdējais teikums bija: „Kā var atgriezties dzimtenē, kurā tu neesi dzimis?” Man šis jautājums bija aktuāls jau tad.*

**Kas bija tās grūtības pirmajā brīdī, kad jūs saskārāties ar cilvēkiem, kas apguvuši citu vēsturi, kuriem bija cita uztvere?**

**P. E.** Tad, kad es varēju atgriezties Latvijā pēc izraidīšanas 1991. gada rudenī, es sāku strādāt PBLA pārstāvniecībā, tur man bija kolēģis Juris Lorencs, un mēs visu laiku diskutējām par to, kāpēc tu saki tā, kāpēc tu domā savādāk.



Speciālo uzdevumu vēstnieks diasporas jautājumos Rolands Lappuķe

**R. L.** Kad es biju Austrālijā, kādu laiku darbojos Austrālijas latviešu jaunatnes apvienības žurnālā. Es biju tulkojis rakstu par jaunajiem alžīriešiem, kas bija dzimuši Francijā un atgriezušies Alžīrijā, kur viņi nebija dzīvojuši, un tur pēdējais teikums bija: „Kā var atgriezties dzimtenē, kurā tu neesi dzimis?” Man šis jautājums bija aktuāls jau tad.

mēm. Es to uzskatu ne tikai par pamatbrīvību Eiropā, bet arī cilvēka brīvību, es to nevaru kritizēt. Mūsu darbība šobrīd ir panākt to, lai visi te gribētu palikt un dzīvot un lai cilvēki vēlētos atgriezties.

**P.E.** Es neesmu tiesnesis, un katram ir savs liktenis, katram ir sava izvēle, un es tikpat labi varētu pārmet savām māsām vai brāļiem, kāpēc viņi neatgrie-

**Pēteris Elferts:** *Mums tika ieaudzināta pienākuma apziņa palīdzēt savai tautai, savai valstij, un kas var būt augstāks par to?*

**Jūsu darbs nozīmēja, ka ik pa dažiem gadiem bija jāmaina mītnes zeme.**

**P.E.** Grūtākais lēmums bija kļūt par vēstnieku. Es nebraucu uz Latviju, lai brauktu prom no tās. Tās bija mazliet īpatnēji pirms deviņiem gadiem, kad es pārstāvēju Latviju Eiropas Padomē, vēlāk Īrijā.

**Jūs, Roland, Latvijā pēdējos gadus kā īpašo uzdevumu vēstnieks Ārlietu ministrijā esat nodarbojies tieši ar diasporas jautājumiem. Vai nav mazliet īpatnēji, raugoties uz jūsu dzi-**

žas Latvijā. Man bija tā unikālā iespēja novērot to, ko redzēja mani vecāki, izceļojot piecdesmitajos gados uz Ameriku. Es teicu viņiem, - lūdzu, izmantojiet manu pieredzi, jo es zināmā mērā varu redzēt jūsu nākotni, esmu izgājis tam cauri. Tāpēc, strādājot ar diasporu Īrijā, es uzsvēru, ka ir būtiski ar saviem bērniem konsekventi runāt latviski, nepietiek ar to, ka vienreiz nedēļā tiek apmeklēta latviešu skoliņa. Obligāti jābūt vasaras bērnu nometnēm. Ja bērni ir latviešu draugi, viņi visu dzīvi paliks latvieši. Ja bērniem nebūs latviešu draugu, viņi asimilēsies. Jābūt latviešu jauniešu apvienībai Īrijā, latviešu jauniešu studentu apvienībai. Jāveicina tas, ka jauniešiem ir savi latviešu draugi. Jāpalīdz, lai bērniem būtu iespēja uzturēt latviešu valodu ārpus ģimenes, jo bērni nav vainīgi, ka viņu vecāki ir izbraukuši. Mums jāskatās uz latviešu tautu tā, ka ir latvieši šeit, ir latvieši ārzemēs. Tā arī ir daļa no Latvijas tautas. Viņiem vienmēr ir durvis vaļā, lai atgrieztos, jo viņi ir latvieši ārzemēs, vienalga, Īrijā vai Amerikā.

Publicēšanai sagatavoja  
**Agate Vucina**

